

Noua acțiune a spiritualității patristice

Prof. Univ. Dr. MIHAIL
DIACONESCU

Spre binele ei, lumea a început să lase în urmă aceste pseudofilosofii. Sunt semne tot mai clare că în lumea întreagă reîntoarcerea oamenilor la valorile transcendentului, la o trăire religioasă tot mai profundă și la gândirea speculativă, la dreapta filosofare și la dorința de a trăi în conformitate cu exigențele cele mai înalte ale înțelepciunii este tot mai cuprinzătoare și mai profundă.

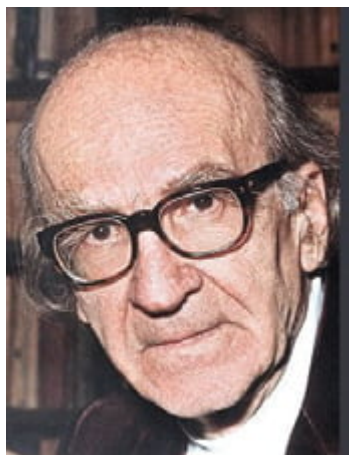
O dată cu acestea, valorile religioase, spirituale, locale, naționale, tradiționale și patrimoniale, inclusiv în domeniile literaturii și ale altor arte, cunosc o puternică resurrecție în toată lumea. Resurrecția aceasta e unul dintre cele mai importante aspecte ale timpului nostru. Este un fapt de care sunt dator să țină cont toți creatorii de cultură, indiferent de domeniile pe care le cultivă. Filosofia iese încet, și ea, din criza prea mult prelungită pe care a cunoscut-o în secolele XIX și XX.

Scrierile Sfinților Părinți și Scriitori bisericești, ale tuturor marilor gânditori ai scolasticii, ale celor mai reputați teologi creștini din epoca modernă și contemporană sunt publicate azi în tiraje de masă, pentru că sunt cerute de toți cei interesați de problemele vaste ale filosofiei și „filosofării”.

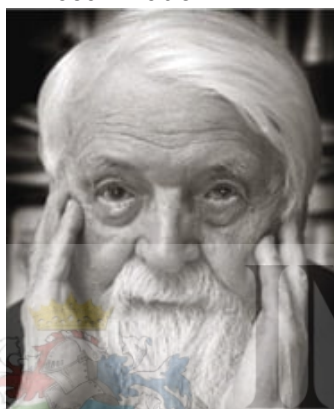
Suntem martorii unor evoluții semnificative, care ar merita o amplă discuție. Pe de o parte, în ultimele decenii s-au înmulțit opiniile conform cărora filosofia europeană traversează o epocă de profundă decădere. Pe de alta, edițiile din Sfinții Părinți, respectiv din autorii scolastici bizantini sau occidentali cunosc o difuzare fără precedent. Origen, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Macarie Egipteanul, Sfântul Dionisie Smeritul și Areopagitul, Sfântul Maxim Mărturisitorul, Sfântul Ioan Damaschin, Sfântul Ambrosius de Milano, Boethius Philosophus, Sfântul Grigorie cel Mare (Dialogul), Ioan Scottus Eriugena, Anselmus de Canterbury, Albertus Magnus, Sfântul Simeon Noul Teolog, Toma de Aquino, Nicolaus Cusanus (Nikolaus von Kues), Sfântul Grigorie Palamas, Sfântul Nicolae Cabasila, Părintele Dumitru Stăniloae, Nichifor Crainic sunt tipăriți și difuzați în tiraje de masă. Îndeosebi tinerii intelectuali sunt interesați de operele acestor mari cugetători. Se înmulțesc tentativele de a dezvolta idei originale în spiritul cugetării lor. Teoria literaturii pe care o propunem în aceste pagini beneficiază în variate moduri de sugestiile oferite de scrierile lor.

Filosofii preocupați de evoluția istorică a domeniului lor, precum Nae Ionescu, Mircea Vulcănescu, Traian Brăileanu sau Anton Dumitriu, în cultura română, ori Jacques Maritain, Etienne Gilson, Gabriel Marcel sau Karl Barth, în cultura europeană occidentală, ori Vladimir Soloviev, Nikolai Berdiaev, Pavel Evdokimov, Vladimir Lossky, John Meyendorff, în cultura rusă, care au aprofundat gândirea Evului Mediu lăsându-se influențați de ea, sunt discutați și actualizați sub cele mai diferite

aspecte.

Mircea Eliade

Parintele Dumitru
Stăniloae

Nichifor Crainic

Constantin Noica

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*

Este un fapt care arată că nu filosofia a decăzut, ci doar un anumit tip de gândire. În zilele noastre, orientarea imanentistă în cugetare își pierde treptat puterea de atracție. În numeroase cazuri, tocmai prin raportare la pseudofilosofiile din secolele XVIII, XIX și XX, această orientare provoacă nu

numai dezamăgire sau neîncredere, ci și repulsie. Suntem la finele unei etape istorice în filosofie și la începutul alteia, strâns legate de credința și valorile creștine.

Resurecția spiritualității patristice și scolastice, așa cum au întrezărit-o în cultura română personalități tutelare ca Nae Ionescu și Mircea Vulcănescu (în acest sens, eseul său Logos și eros în metafizica creștină, din 1932, cu accentele puse pe cugetarea ortodoxă, are valoarea unei uimitoare previziuni), este o realitate care marchează profund epoca noastră. O nouă afirmare a spiritualității ortodoxe liturgice întreține actuala resurrecție a cugetării scolastice.

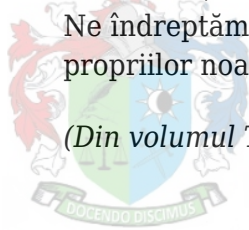
Dintr-o astfel de perspectivă, tocmai prin raportare la ideologiile „crizei”, înțelegem mai bine de ce mari cugetători români din secolul XX - Nae Ionescu, Lucian Blaga, Nichifor Crainic (teolog și filosof al culturii), Dumitru Stăniloae (teolog și filosof în egală măsură), Mircea Vulcănescu, Traian Brăileanu, Mircea Eliade (în ipostaza de filosof al trăirilor religioase), Dumitru Popescu (teolog și filosof al culturii), Dumitru Radu (teolog și filosof al culturii), Anton Dumitriu, Constantin Noica, Alexandru Surdu (logician și filosof al culturii de orientare intuiționistă), Ilie Bădescu (sociolog și filosof al culturii), Ovidiu Drimba (istoric al civilizațiilor și filosof al culturii), Marin Diaconu (cel mai autorizat istoric al filosofiei românești) - sunt modele ale dreptei filosofări, dar și ale situării ferme în împărăția sublimă a valorilor spirituate, tradiționale și naționale românești. Încercările noilor generații de a se apropia de domeniul fascinant al filosofiei țin cont, în primul rând, de modelele oferite de ei. Ei sunt foarte departe de ceea ce a constituit mizeria și decăderea filosofiei în secolul XX.

Tocmai prin raportare la contextul istoric în care ei s-au afirmat, rigoarea, sublimul, frumusețea și puterea de convingere a operelor pe care ni le oferă ne apar mai limpede.

Prin raportare la operele lor, devenite pentru noi toți înalte repere ale cugetării, ne simțim mai buni, mai demni, mai încrezători în puterea noastră de creație.

Ne îndreptăm spre operele lor ca spre o sursă limpede de apă vie, care dă forță, rigoare și frumusețe propriilor noastre creații.

(Din volumul Teologia ortodoxă și arta cuvântului, pag. 120-122. Editura Doxologia, Iași, 2013.)

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ
Independența
prin Cultură